



ПОЛІТИЧНА МІФОЛОГІЯ

Ступінь вищої освіти – другий (магістерський)
Семестр: 1 (осінній) 2025-2026 навч. року
Кількість кредитів: 3 (90 годин)
Форма підсумкового контролю – залік
Мова викладання: українська
Дні, час, місце: Французький б-р, 24/26, за розкладом
Консультації: Французький б-р, 24/26, к. 35,
щотижнево за розкладом

СИЛАБУС

Викладач	Коч Світлана Вадимівна - д. політ. н., професор кафедри політології
E-mail	svkoch@onu.edu.ua
Посилання на профіль викладача	https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/fmvps/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/polit/staff/102-koch
Комунікація	через вказаний e-mail та очні зустрічі на консультаціях

АНОТАЦІЯ КУРСУ

<p>Мета: формування у слухачів погляду та політику, як на феномен «культурного виробництва», вивчення сучасного процесу міфотворчості як природного процесу розвитку суспільних відносин й одночасно як інструменту для політ-технологічного впливу на суспільну свідомість.</p>
<p>Предмет вивчення дисципліни: є політичний міф як символічна форма політики, а також соціальні, політичні, культурні та цивілізаційні процеси, що впливають на формування соціальних й політичних міфів та їх проникнення у свідомість та правосвідомість.</p>
<p>Завдання дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти здатності: 1) формування здатності професійного і компетентного врахування ролі політичних традицій і міфів в політичних процесах з врахуванням історичного досвіду; здобуття навичок з управління суспільною свідомістю з використанням інструментів та прийомів міфологічної дії на масову свідомість; 2) розвиток аналітичних здібностей студента, здатності аналізувати політичні тексти і контексти комунікації, вміння аналізувати «закодовану» інформацію в символічному середовищі політичного простору; 3) оволодіння навичками деконструкції неоміфології з метою запобігання політичних маніпуляцій; 4) оволодіння навичками компаративного та структурно-функціонального аналізу сучасних політичних міфів; 5) аналізу історичних трансформацій міфу та виявленню міфологічних наративів у сучасній культурі (у ЗМІ, політиці, ідеології, кінематографі, відеоіграх, літературі та мистецтві тощо).</p>
<p>Пререквізити: Політологія</p>
<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати: концептуально-теоретичні підходи до аналізу міфу, міфологічного мислення та функції міфу; історію розвитку міфологічних систем найдавніших та давніх цивілізацій, значення міфу як підґрунтя культури; основні поняття, категорії і теорії політичної міфології; методи дослідження політичних традицій та міфів; основні теорії політичного міфу, концепцію історичної та меморіальної політики; зв'язок між ідеологією, політичними традиціями і міфами, їх формування і розвиток; причини продукування політичних міфів в сучасному суспільстві, їх функції та застосування; класичну та новітню літературу по проблемам міфу в політиці; методи та прийоми застосування</p>

міфотворчості в області політичної пропаганди; технологічні можливості конструювання міфів та методи їх деконструкції; технології впливу на формування образу влади (позитивного/негативно).

Вмісту: застосовувати навички політологічного аналізу в прикладних дослідженнях; використовувати технологічні можливості конструювання міфів і методи деконструкції; аналізувати, пояснювати та інтерпретувати варіативність форм політичної культури; здійснювати дослідження та аналіз механізмів формування та систем цінностей локальних та національних груп; здійснювати експертну оцінку текстів, оприлюднених проєктів, політичних та соціальних програм; розуміти закономірності функціонування міфологічної свідомості; знаходити міфологічну складову в текстах масової культури; критично аналізувати інформативний простір.

ОПИС КУРСУ

Денна форма навчання: аудиторні години: лекцій (16 год.), практичні (14 год.); Самостійна робота (60 год)

Заочна форма навчання: аудиторні години: лекції (6 год.), практичні (4 год.); Самостійна робота (80 год)

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Результати навчання	Форми робіт
ТЕМА 1. Поняття міфу у суспільно-політичних науках.	Міф: сутність, витоки, генеза. Міф і міфологія як соціальне явище. Структура та функції міфу. Типологія, класифікація та генеза міфів. Міфологічна картина світу. Міфологічний час та простір. Онтологічний та гносеологічний аспект міфології. Методологічні та теоретичні підходи в дослідженні міфу. Філософсько-символічна інтерпретація міфу у Платона. Залежність поведінки людей від архетипів К. Юнг. Міф як форма соціального пізнання. Міфологічний світопорядок. Е. Кассіре́р, А. Лосев, К. Леві-Брюль, К. Леві-Стросс, Б. Маліновський. Зміст лінгвістичної концепції міфу О. Потебні. Джерела та базові засади міфів і міфології . Колективне несвідоме та архетипи як основа міфологічне світосприйняття. Масифікація соціальних явищ (Г. Лебон), ірраціональні, багатовимірність соціальних функцій міфу (Е. Дюркгейм), мотиви в масовій поведінці (С. Московичи), вплив на поведінку засобів масової інформації (Г. Тард), реалізація комунікативної функції влади (Н. Луман), практичне застосування міфів в політиці (Ж. Сорель, Е. Кассіре́р, Р. Барт, А. Кльєв,) новітні концепції міфу. Сучасний стан осмислення міфу та міфотворчості. Психологічні, соціальні та релігійні витоки політичних міфів: специфічне і особливе .	Обговорення, індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ), презентації, самостійна робота, презентації
ТЕМА 2 Соціальні функції міфу.	Поняття «міфо-мислення», «міфологізація», «міфологема», «архетип», «стереотип». Архаїчний міф. Міфологічний простір та хронотоп. Міфологічний час та простір. «Світовий центр», «Світова ось». Міфо-свідомість як історично перший тип свідомості. Аксеологічний аспект міфології: утвердження життєвих	Обговорення, індивідуальні науково-дослідні завдання

	<p>орієнтирів, системи суспільних цінностей. Міф як форма свідомості. Основні функції міфу: конструювання, регулювання, пояснення. Діалектика сакрального та профанного в міфі. Космогонічні, генеалогічні, національні міфи. Міф – вторинна моделювання система: повідомлення (текст) та засіб спілкування. Багатоманітність соціальних функцій міфу: структурування суспільства, підтримка і санкціонування суспільних норм, моделювання парадигм різноманітних виявів людської діяльності; консолідація суспільства. Духовно - релігійний аспект міфу: ініціація, зміст ритуалів і завдань духовного порядку, кодифікація релігійних вірувань; трансляція культурної традиції; актуалізація священної історії. Міф в системі масової поведінки та індивідуального мотивування. Міфологеми повсякденної культури. Робота архетипів та стереотипів. Функції архетипу. Функції стереотипу. Стереотипна форма поведінки. Причини та наслідки (де)міфологізації в культурі. Специфіка нео-міфів сучасності</p>	<p>(ІНДЗ), презентаці, самостійна робота, презентації</p>
<p>ТЕМА 3 Символічні структури суспільства: традиція, ритуал і конструювання новітніх міфів</p>	<p>Співвідношення міфу, ритуалу, обряду. Тотальність міфу. Семантична та магічна функція комунікації. Меморіальна функція культури. Традиція, як форма руху соціальної інформації. Феномен політичних традицій. Ритуал, як засіб закріплення міфу. Обряд, як текст. Стереотип. Стереотипна поведінка. Психічні автоматизми. Казуальна атрибуція. Етикет. Гостьовий етикет. Дипломатичний етикет. Демократичний протокол та церемоніал. Символізація соціального простору та відносин. Семіотичний аналіз етикетних форм публічної поведінки. Ритуал в політичному процесі. Причини актуалізації міфотворчості в культурі ХХ ст. Міф як регулятор поведінки та засіб маніпуляції свідомістю. Масова культура як засіб універсалізації та адаптації соціального досвіду. Джерела сучасної політичної міфології. Ідеологізація міфу. Концепція «зламаного міфу» (П. Тілліх). Імплицитна присутність міфу в формах сучасної культури. Філософсько-культурологічний аспект сучасно ї міфотворчості. Процес інтерпретації та (пере) інтерпретації міфів. Форми художньої трансформації міфу. Сучасна нео-міфологія як засіб маніпуляції свідомістю, її соціокультурне та політико-економічне підґрунтя. Небезпека спотворених квазі-міфів.</p>	<p>Обговорення, індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ), презентаці, самостійна робота, презентації</p>
<p>ТЕМА 4. Політика як предмет в антропологічного дослідження. Політична культура як знакова</p>	<p>Категорії: «міф», «символ», «дар», «жертва», «герой» в вивченні політики. Ритуальна розбудова політичної реальності. Антропологічний аналіз влади та соціальних структур. Семіотична система політичного простору. Природа політичного символу. Знаковий аналіз політичних міфів та ритуалів. Символізм в політичному процесі. Символічна функції політичної географії та геополітичних символів. Знакова функція національної нормотворчості. Знаковість державної ідеології.</p>	<p>Обговорення, індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ), презентаці, самостійна</p>

система.	Символічні аспекти громадянства та патріотизму. Міфологічна свідомість в сучасних соціальних відносинах	робота, презентації
ТЕМА 5. Міф в політичному процесі. Інструменталізація міфотворчості	Міфологізація політики. Сутність та функціонування політичного міфу. Техніки створення політичного міфу. Критична геополітика. Методологія критичної геополітики в процесі реорганізації політичного простору. Локальна ідентичність в виборчому процесі. Фантомні та уявні простори в політиці. Національна та регіональна історія. Меморіальна політика та індустрія. Комеморативні практики. Меморіальні закони. Технологія конструювання політичного міфу. Політична реклама (сюжети, адресність, кольори, символи)	Обговорення, індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ), презентації, самостійна робота, презентації
ТЕМА 6. Ідеологічна природа політичного міфу.	Поняття міфологеми та ідеологеми. Ідеологія та міфологія в символічному світі політики. Спільне та відмінне у міфологізації та ідеологізації політичної свідомості на рівнях: онтологічному, гносеологічному, праксеологічному, аксіологічному. Міфологія як засіб моделювання нового образу політичної реальності. А. Шопенгауер, З. Фрейд, К. Юнг, Е. Фромм, М. Еліаде, К. Леві-Стросс про співіснування міфології та ідеології. Політичний міф як інструмент ідеології (К. Флад, Дж. Комбса, Ч. Боттичи, В. Делла-Салла), Дж. Ричардса). Міфологія лібералізму, консерватизму, комунізму, соціал-демократії. Ідеологія як система ідей, образів, речей, подій, фактів. Міф як метанаратив. Міф та соціальні утопії. Раціоналізація політичного міфу. Міфологія політичних ідеологій. Політичний анекдот.	Обговорення, індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ), презентації, самостійна робота, презентації
ТЕМА 7 Міф як технологія конструювання політичного простору. Національно-політична міфологія	Функції політичного міф Конструювання національного простору. Образ національного героя. Меморіальні технології. Комеморативні практики. Символізація історії. Криміналізація меморіальних технологій. Міф як засіб легалізації влади. Технології формування позитивних гетеростереотипів. Технології формування негативного образу ворога. Засоби впливу та суспільно-політичних клімат.. Конструювання національної історії. Політична міфологія в кризовому суспільстві. Міф про «великі» та «малі» держави. Мультикультуралізм як політичний міф. Технологія конструювання політичного міфу Політичні міфи в структурації політичного простору. Прийоми політичного маніпулювання (М. Едельман, Г. Тюдор, Г. Котберстон) Геополітичні, філософські та соціально-антропологічні аспекти застосування політичних міфів. Міф як складова частина технології управління суспільною свідомістю. Алгоритм політичного міфу (Е. Кассіер,). Формування політичного міфу за рахунок «похищення мови» (Р. Барт). Політичний міф в виборчих компаніях. Інформаційно-маніпулятивна функція міфу.	Обговорення, індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ), презентації, самостійна робота, презентації

ТЕМА 8. Міф в сучасній політичній комунікації.	Технологія моделювання інформаційного простору (навчання, інформування, переконання, навіювання та інші). Маніпулятивна функція міфу. Магія слова. Конструювання політичного обряду. Новояз. Пророцтво. Статистика. Популяризація наукової інформації. Гіперболізація дійсності. Символізація. Політичний міф як інформаційно-психологічний засіб політичної боротьби. Засоби медіаманіпуляцій. Створення стереотипів сучасними інформаційними засобами. Фейк в епоху пост-правди. Теорія симулякрів та симуляцій Ж. Бодріяра. Зображення та симуляції. Типові сюжети сучасних соціальних та політичних міфів. Структурно-функціональний та семіотичний аналіз сюжетів політичних міфів. Міф про мультикультуралізм. Національні міфи в країнах Європи. Міф про державу. Міф про золотий вік. Міф про героя. Міф про єдність. Міф про змову. Геополітичні міфи. Міф Європи та інші	Обговорення, індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ), презентації, самостійна робота, презентації
-----------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------

ПЕРЕЛІК ОСНОВНОЇ РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Арон Р. Мир і війна між націями: Пер. з фр. К.: МП «Юніверс», 2000. 685 с.
- Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. Л., 2004. С. 42–76.
- Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя: Тотемна система в Австралії. К.:Юніверс, 2002. 424 с.
- Кемпбел Дж. Герой із тисячею облич. К.: Альтернативи, 1999. 392 с
- Коч С.В. Кліважування простору північного Причорномор'я: геополітичні суперечки в епоху пост-правди. Політичне життя. 2018. № 4. С. 90 – 96
DOI: <http://dx.doi.org/10.31558/2519-2949.2018.4.15>
- [Коч С.В. Любов, яка рухає кордони: діаспоральна політика Туреччини. Сучасне суспільство. Збірник наукових праць. 2018. № 2 \(16\). С. 119 – 134](#)
- Коч С.В. Майбутнє минулого : політика пам'яті Угорщини між національним та універсальним. *Міжнародні та політичні дослідження*. 2023 Вип. 36. С. 61–72.
<https://doi.org/10.18524/2707-5206.2023.36.288708>
- Коч С.В. Регіональне конструювання в геополітиці західних сусідів України: Постправда Постімперій. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав в еру пост-правди» / Під заг. Ред. О. І. Брусиловської К. : Вадекс, 2018. 320 с. С. 89-120. URL: <http://cis-onu.com/images/pdf/post-truth.pdf>
- Леві-Строс К. Структурна антропологія. К.: Основи, 1997. 387 с.
- Barthes R. Mythologies. Paris : Éditions du Seuil, 1970. 247 p.
- Bottici C. A Philosophy of Political Myth. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 294 p.
- Colovic I., Polityka Symboli. Eseje o antropologii politycznej, Universitas, 2001. 310 p.
- Cuthbertson G. Political Myth and Epic. Chicago: East Lansing: Michigan State University Press, 1975. 384 p.
- Edelman M. Politics as symbolic action: Mass Arouss and Quiescence. Chicago 197. 143 p.
- Edelman M., Constructing the Political Spectacle, Chicago: University of Chicago Press, 1988
- Eliade Mi. Aspects du mythe 1988 Gallimard 250 с.
- Frazer J. The Golden Bough: A Study in Magic and Religion. Oxford University Press; Reissue edition 858 p
- Jung C. G. Man and his symbols. New York : Doubleday, 1964. 320 p.
- Koch S.V. “Our” and “Foreign” in Bessarabia: Communicational Environment and Commemorative Practices. Between the Worlds: People, Spaces and Rituals. Sofia: IEFSEM – BAS, 2019. pp. 236-254.

Koch S.V. The National Self-Determination Projects of Greece and Bulgaria: The Role of Ethnic Bessarabian Diasporas. Europe and the Black Sea Region. A History of Early Knowledge Exchange (1750 – 1850). / D. Gutmeyr, K. Kaser (Eds.). Wien: Lit Verlag GmbH. 2018. P. 289 –

310.URL: https://www.academia.edu/38367304/The_Prehistory_of_Knowledge_Exchange_between_the_Caucasus_the_Black_Sea_Region_and_Central_Europe_First_Millennium_BC

Nora P. Between Memory and History : Les lieux de Mémoire . *Representations. No26. Special Issue: Memory and Counter-Memory*. Oakland, 1989. Spring. P. 7-24.

Richards J. Political Myth and Discourse Analysis in Security. *Extremism, Radicalization and Security: An Identity Theory Approach*. London: Palgrave Macmillan, 2017. P. 115–139.

Tudor H. Political Myth. London: Pall Mall, 1972. 155 p.

Оцінювання

Форма підсумкового контролю – залік.

Проведення контролю результатів навчання здобувачів відбувається відповідно до Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова URL : https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10%). Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: регламентується Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій. Порядок та умови такого навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>). У випадку відсутності здобувача на лекції або практичному занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача). Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання здобувача відображаються у заліково-екзаменаційній відомості та заліковій книжці.